

Memo

datum 12 augustus 2022
aan Dutch sustainable brands
van Eduard van Tilborg
projectnummer 0479918.100
betreft Aanvulling cultuurhistorische analyse - zonnepark The Dutch

Voorliggende memo betreft een aanvulling op de eerder opgestelde cultuurhistorische analyse die is opgesteld door Antea Group d.d. 31 mei 2021.

De aanvulling bestaat uit de beschrijving van de Nieuwe Hollandse Waterlinie aan de hand van de uitzonderlijke universele waarden uit het nominatiedossier en een onderbouwing van het initiatief door middel van het afwegingskader energietransitie Hollandse Waterlinies.

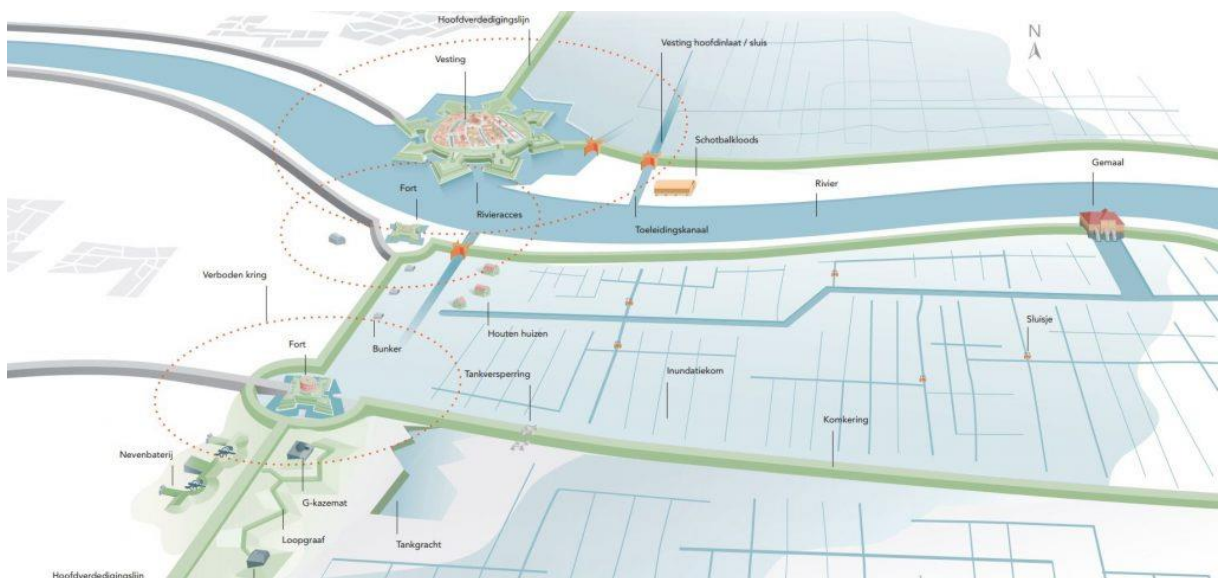
1.1 Nominatiedossier Nieuwe Hollandse Waterlinie - uitzonderlijke universele waarden

De Nieuwe Hollandse Waterlinie is op 26 juli 2021 toegevoegd aan het UNESCO Werelderfgoed samen met de Stelling van Amsterdam, vormen ze nu een Werelderfgoed de 'Hollandse Waterlinies'.

Het systeem van de Hollandse Waterlinies bestaat uit drie hoofdelementen:

- Het **strategisch landschap** met een reliëf dat het geschikt maakt voor inundatie;
- het systeem van **waterstaatkundige werken** dat voor de inundatie kan worden ingezet
- en de strategisch gepositioneerde **militaire versterkingen** die er onlosmakelijk mee verbonden zijn.

Deze vormen de basis voor de uitzonderlijke universele waarde van de Hollandse Waterlinies.

Afbeelding 1: uitzonderlijke universele waarden Hollandse Waterlinies

Dit document is vertrouwelijk. Bezoek onze website voor de volledige disclaimer: [Algemene voorwaarden en privacyverklaring](#)

Strategisch landschap

Met de hoofdverdedigingslijn markeert de Nieuwe Hollandse Waterlinie de overgang van hoog naar laag Nederland. De linie scheidde het economische en bestuurlijke hart (de Randstad) in het westen van het oosten. De natuurlijke landschappelijke opbouw vormde de basis voor de aanleg van het ingenieuze inundatiesysteem. Bij de Stelling van Amsterdam bepaalde de afstand tot de stad Amsterdam de structuur en de opbouw. De Inundatiewet (1896) en de Kringenwet (1853-1963), hebben een uniek landschap achtergelaten omdat ruimtelijke ontwikkelingen zoals bebouwing en aanleg van infrastructuur streng werden gestuurd en gecontroleerd. Zo ontstond de structuur van de dichter bebouwde (veilige) zijde tegenover de open (onveilige) zijde. Dit is nog altijd zichtbaar in het landschap.

Waterstaatkundige werken

Bescherming tegen watersnood en bemaling voor landbouw werden omgedraaid: polderland werd beheerst onder water gezet voor het militaire doel: een tijdelijke, gecontroleerde barrière. Bestaande waterwerken en extra militaire inundatiewerken zorgden daarvoor. Dijken en kaden waren nodig om het water te keren, kanalen voor het extra en sneller inlaten van water en sluizen, dammen, duikers en gemalen voor het nauwkeurig regelen van de onderwaterzettingen.

Militaire versterkingen

De militaire versterkingen zijn gebouwd op plaatsen waar de vijand het water kon ontwijken: hoger gelegen delen van het landschap en kruisende infrastructuur. De militaire werken bestaan uit forten, batterijen, schuilplaatsen en geschutskoepels. De strategisch gepositioneerde militaire werken zijn onlosmakelijk verbonden met het watermanagementsysteem en dienden ter bescherming van het inundatiesysteem en dekten de accessen. Het verdedigingssysteem van militaire werken laat meer dan 300 jaar historische ontwikkeling zien van de militaire architectuur op het gebied van vestingbouw.

Plangebied

Zonnepark The Dutch maakt onderdeel uit van het **strategisch landschap** van de Nieuwe Hollandse Waterlinie en is daarin gelegen in de zogenoemde “veilige zijde”. De veilige zijde is een resultante van de Waterlinie en het behoort feitelijk niet tot het militair historisch complex van **militaire versterkingen** (forten, batterijen, schuilplaatsen en geschutskoepels) en **waterstaatkundige werken** (inundatiegebieden, dijken, sluizen, gemalen e.d.).

Het maakt hiermee geen onderdeel uit van de meest karakteristieke, meest waardevolle en meest beschermde waarden en gebieden van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. In de opbouw van het Waterlinielandschap is het vaak aanwezige ruimtelijk contrast van de ‘veilige zijde’ met de inundatiezijde wel van belang. Het verheldert de werking van de linie in het landschap. Ondanks de ligging aan de ‘veilige zijde’ is het gebied nog vrij open en zijn er zichtlijnen aanwezig over het landschap. In de loop der tijd is het open zicht op het landschap wel verminderd door de aanleg van het Lingebos aan de oostzijde en de A15 met daarachter gelegen bedrijventerrein aan de zuidzijde.

In het verleden bestond het plangebied uit lange smalle kavels met kavelsloten. Door de schaalvergroting is een groot deel hiervan niet meer zichtbaar in het landschap. In het plangebied zijn de kenmerkende kavelsloten nog wel aanwezig, maar deze hebben nu een grofmaziger patroon dan in het verleden. De verkaveling en de openheid zijn in het ontwerp voor het zonnepark als basis gebruikt voor de inpassing in het landschap. Dit heeft geresulteerd in het behouden van de doorzichten over de kavelsloten. Hiermee wordt tevens het waterrijke karakter en de ligging in de Nieuwe Hollandse Waterlinie benadrukt. Om het zonnepark in te passen voor de omgeving wordt een struweelrand gerealiseerd. Het struweel is volledig inheems en sluit aan bij de beplanting die voorkomt in het rivierengebied. Het struweel bestaat voornamelijk uit heesters, waardoor de hoogte van de struweelrand beperkt blijft. Ook in het beheer wordt hier rekening mee gehouden. Op deze manier wordt de middenweg gezocht tussen inpassing van het zonnepark voor de directe omgeving en de oorspronkelijke openheid van het landschap.

1.2 Afwegingskader - Energietransitie Hollandse Waterlinies

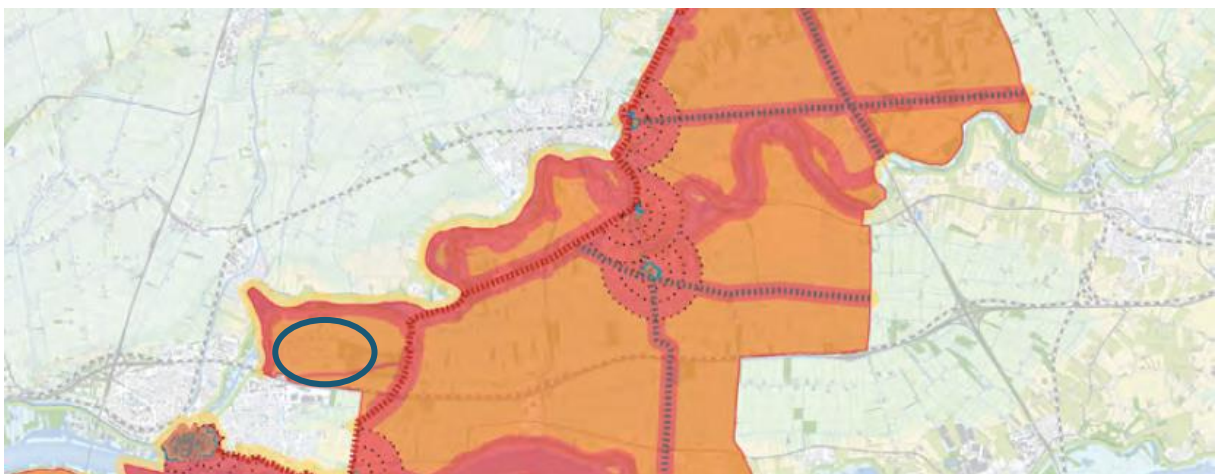
De ruimtelijke druk op de Hollandse Waterlinies is hoog en daarmee ook de vraag naar plekken voor energiewinning. Om dit in goede banen te leiden met uniform beleid voor de verschillende provincies en gemeenten waar de Hollandse Waterlinies zich in bevinden, is het afwegingskader energietransitie opgesteld. Het afwegingskader bestaat uit vier stappen, waarbij eerst op hoofdlijnen wordt gekeken naar de locatie van een ontwikkeling of initiatief en daarna steeds meer in detail ingaat op de inpassing en vormgeving.

De afwegingsstappen zijn:

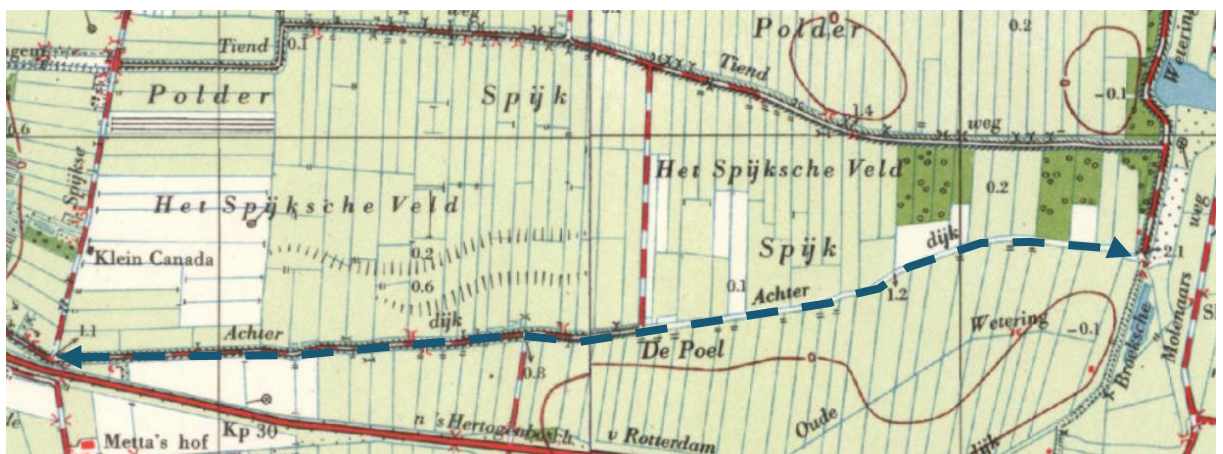
1. Zonering t.b.v. borging kernkwaliteiten
2. Laadvermogen
3. Ontwerp
4. Waardecreatie

Zonering t.b.v. borging kernkwaliteiten

Het plangebied is gelegen in de oranje zone. Ontwikkelingen van hernieuwbare energie zijn in deze oranje zone onder voorwaarden mogelijk. Wel is het van belang dat het karakter van dat landschap niet wezenlijk anders wordt. Verder wordt het plangebied doorkruist door de rode zone. Dit betreft de voormalige Achterdijk die in het gebied was gelegen tot ca 1968. Door schaalvergroting van het landschap en de realisatie van het Lingebos is deze dijk in zijn geheel verdwenen.

Afbeelding 2: Zoneringskaart zonne-energie

Afbeelding 3: Historische kaart plangebied met ligging Achterdijk

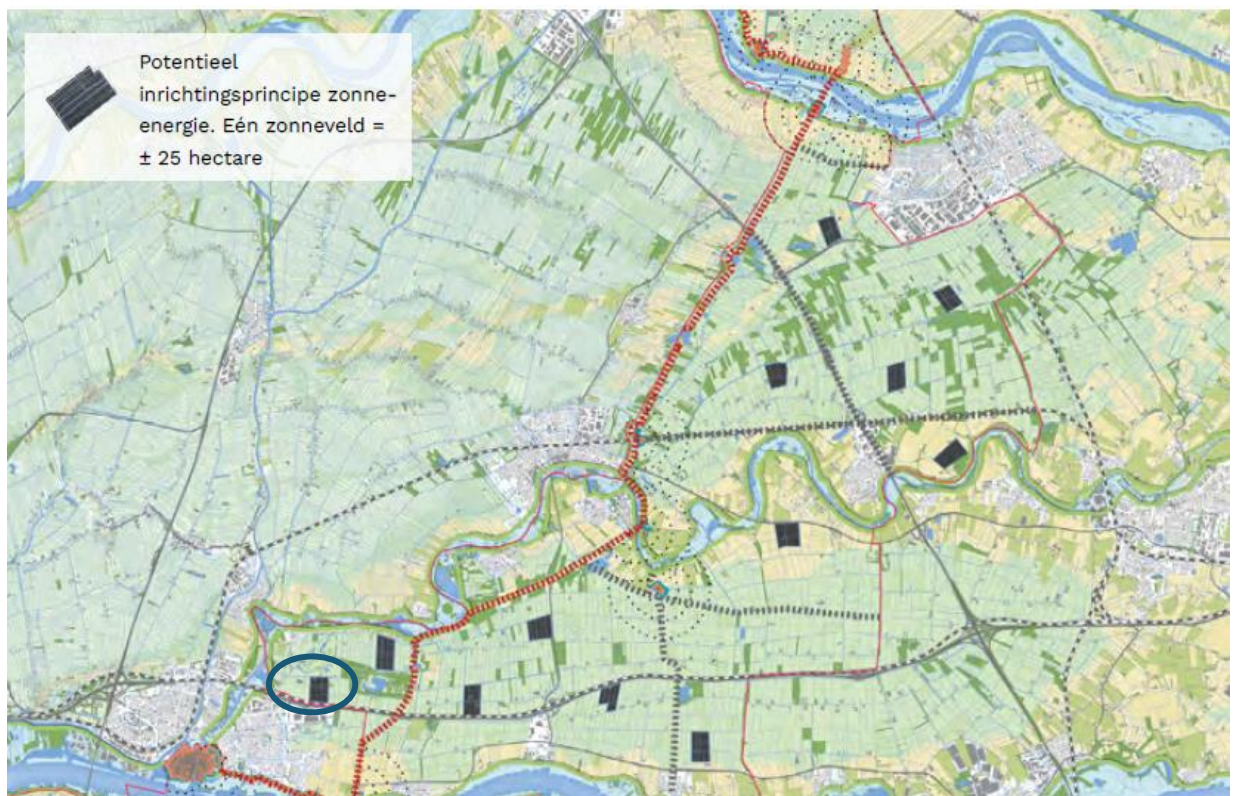
Laadvermogen

De regels voor het laadvermogen van het Linielandschap geven meer specifiek per deelgebied aan waar ruimte is voor energie in de Hollandse Waterlinies. Deze regels gelden alleen voor de oranje zone. Dit is het gebied waar de plaatsing van energie mogelijk is onder bepaalde voorwaarden. De regels voor het laadvermogen bestaan uit twee onderdelen:

- Omvang van het initiatief aan de hand van maat, schaal en korrelgrote van het landschap.
- Onderlinge positie in de vorm van de minimale onderlinge afstand tussen initiatieven.

In de oranje zone wordt in principe uitgegaan van zonnepanelen tot een hoogte van 1.5 meter, omdat zonnepanelen hoger dan 1.5 meter vaak een negatieve impact op het landschap hebben. Zonnepanelen hoger dan 1.5 meter vormen een uitzondering op de generieke regels van het afwegingskader.

Per deelgebied wordt aangegeven waar deze mogelijk zouden zijn. Het plangebied is gelegen in het deelgebied 'landschap van de grote rivieren'. In dit deelgebied is het onder voorwaarden mogelijk om zonnepanelen tot een hoogte van 2.5 meter te plaatsen. In de voorbeeldverkenning voor dit deelgebied is het plangebied tevens aangemerkt als locatie voor zonne-energie met een hoogte van 2.5 meter. Het initiatief past hiermee binnen de zonering van het afwegingskader.

Afbeelding 4: Voorbeeldverkenning laadvermogen zonne-energie tot 2.50 meter

Ontwerp

In het afwegingskader zijn per deelgebied voorwaarden opgenomen voor de inpassing van het zonnepark in het landschap. Het plangebied is gelegen in het deelgebied 'landschap van de grote rivieren'. Hiervoor gelden de onderstaande specifieke voorwaarden. Per voorwaarde is aangegeven in hoeverre zonnepark The Dutch hieraan voldoet:

- De maximale omvang van een zonneveld bedraagt 50 hectare: *Het zonnepark heeft een totale omvang van 33 hectare. Daarvan bestaat 19,75 hectare uit zonnepanelen en 13,25 ha uit groen en water.*
- De minimale afstand tussen twee zonnevelden bedraagt 600 meter: *Er zijn geen initiatieven bekend binnen 600 meter van het plangebied.*
- De dominante richting van een zonnepark dient niet parallel te staan aan de hoofdverdedigingslijn om het horizonbeslag vanaf de hoofdverdedigingslijn te minimaliseren: *Niet van toepassing voor de locatie, geen hoofdverdedigingslijn aanwezig.*
- Zonnevelden sluiten aan op het verkavelingspatroon van het betreffende landschap en korrelgrootte van het kavelpatroon: *De zonnepanelen zijn geplaatst met behoud van het bestaande verkavelingspatroon. Er wordt hiermee rekening gehouden met de bestaande karakteristiek van het landschap.*
- Zonnevelden hebben een maximum hoogte van 2,50 meter: *De toe te passen zonnepanelen hebben een maximale hoogte van 2,50 meter.*
- Zonnevelden worden ingepast met een landschappelijke rand van minimaal 20 meter: *Aan de zuidzijde wordt het zonnepark ingepast met een nog te realiseren grondwal. De oostzijde wordt gevormd door het Lingebos. De overige randen van het zonnepark worden ingepast met een struweelrand van 4 meter breed. Verder worden er een aantal natuurvriendelijke oevers gerealiseerd en wordt er ca. 10 meter vrijgehouden tussen de verschillende compartimenten van het zonnepark, waardoor het slotenpatroon herkenbaar blijft. Op deze manier zijn er meerdere doorzichten over het zonnepark. Dit resulteert in een onbedekt percentage (water en groen) van 40% van het totale zonnepark. De gewenste rand van minimaal 20 meter wordt daarbij niet behaald.*
- Bestaande sloten blijven behouden en worden niet gedempt: *Alle bestaande sloten blijven gehandhaafd.*
- Een hekwerk bevindt zich aan de binnenkant van de landschappelijke inpassing worden om de totale ontwikkeling geplaatst en niet om elk afzonderlijk perceel: *Om het zonnepark te integreren in het landschap wordt het gebruik van hekwerken tot een minimum beperkt. De west-, noord- en oostzijde wordt begrensd door sloten en een struweelrand. Hierdoor is aan deze zijden geen hekwerk benodigd. Aan de zuidzijde van het park, ter plaatse van de grondwal, worden wel een aantal hekwerken geplaatst. Dit wordt echter tot een minimum beperkt. Deze hekwerken zijn daarnaast niet zichtbaar vanaf de Haarweg.*

Waardecreatie

Tegenover eventuele negatieve effecten van ontwikkelingen staan positieve effecten door waardecreatie. Het onderdeel waardecreatie gaat over de mate waarin het initiatief meerwaarde toevoegt aan de Linies. Dit kan in de vorm van het versterken van cultuurhistorische aspecten, recreatieve mogelijkheden en natuurontwikkeling.

Recreatie

Bij de ontwikkeling van het zonnepark wordt meerwaarde gecreëerd voor het linielandschap door de realisatie van een informatie- en rustpunt. De Haarweg maakt onderdeel uit van het fietsknooppuntennetwerk, de ligging van dit rustpunt versterkt daarmee de recreatieve kwaliteiten van het gebied. Bij het informatie- en rustpunt wordt meer verteld over de ligging in de Nieuwe Hollandse Waterlinie, het rivierengebied en het zonnepark. Er wordt een recreatieve brug aangelegd met een aantal bankjes, natuurlijke speelobjecten en inheemse bomen en heesters. Op deze manier wordt dit een aantrekkelijke locatie om even af te stappen.

Biodiversiteit

Daarnaast wordt ook meerwaarde gecreëerd door de biodiversiteit van het gebied te bevorderen. Er wordt uitsluitend gebruik gemaakt van inheemse en gebiedseigen soorten. Kenmerkende soorten voor het rivierengebied zijn onder andere meidoorn, sleedoorn, hazelaar, els en wilg. Deze soorten worden toegepast om de randen van het plangebied in te passen. Binnen de grenzen van het zonnepark wordt een bloemrijk mengsel ingezaaid. Er wordt daarbij ook gebruik gemaakt van inheemse en gebiedseigen soorten.